

Către
Pavel Filip, Prim-ministru al Republicii Moldova,
Lilia Palii, Secretară Generală a Guvernului
Igor Șarov, Secretar General de Stat MECC
Andrei Chistol, Secretar de Stat în domeniul culturii
Emilia Cebotari, Sefă a Direcției Secretariate permanente

31 ianuarie 2018

Acest document este în concordanță cu intervenția pe care a avut-o Directoarea Platformei pentru Cetățenie Activă și Parteneriat pentru Drepturile Omului (CAP) la evenimentul de prezentare a reportului Guvernului pentru trei ani de activitate. Subiectul constituirii Centrului Național de Voluntariat din Republica Moldova este unul extrem de important – crearea instituției respective este stipulată în acțiunile 3.1.1.1 și 3.2.1.2 din [Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a societății civile 2018 – 2020](#), în pct. 6 din [Rezoluția Conferinței Naționale a Voluntariatului \(CNV\)](#) găzduită de **Parlamentul Republicii Moldova** în perioada 18 - 19 decembrie 2017, la care au participat **81 de organizații și structuri administrative**, în pct. 26 din [Rezoluția Forumului Organizațiilor Neguvernamentale ediția a IX-a](#), precum și în [Concluziile și prioritățile comune ale Parlamentului, Guvernului, societății civile și partenerilor de dezvoltare \(în baza dezbaterilor din cadrul Conferinței Anuale “Cooperare dintre Parlament și societatea civilă”, 4 - 5 iulie 2016\)](#).

Considerăm important să trecem în revistă în acest document și beneficiile care vor fi aduse prin crearea Centrului Național de Voluntariat (și Cetățenie Activă). Beneficii pe care CAP, TDV, Cancelaria de Stat și MECC le-au discutat la ședința din 25 ianuarie 2019:

1. **Beneficiu de imagine** – Moldova va face parte din țările care au creat o structură de implementare subordonată Guvernului (și nu doar la nivel de minister sau subordonată ministerului), care să dezvolte voluntariatul, cetățenia activă și societatea civilă, fapt care indică importanța acordată acestor subiecte și **va constitui un semnal pozitiv la nivel național cu privire la parcursul democratic al Republicii Moldova**.
2. **Abordare vizionară** – printre problemele majore cu care se confruntă Republica Moldova sunt sărăcia, emigrația masivă și îmbătrânirea populației. Voluntariatul poate diminua efectele negative ale acestora, el fiind perceput la nivel internațional ca **element de securitate socială a statului**, de aceea voluntariatul ar trebui inclus printre prioritățile de dezvoltare națională ale Republicii Moldova.

În acest context, ocuparea forței de muncă trebuie să includă ca și concept, pe lângă forța de muncă salariată și forța de muncă voluntară, la nivel internațional fiind implementate **strategii de direcționare a forței de muncă** salariate spre sectoarele strategice care aduc bani la bugetul de stat și de ocupare a restului de locuri vacante prin voluntariat. Moldova va fi un exemplu de bune practici care dezvoltă un sistem de voluntariat inovativ și creativ.

3. **Beneficii sociale** – cercetările realizate la nivel internațional indică că **munca de voluntariat vine în susținerea eforturilor guvernamentale de a acoperi necesitățile de servicii sociale, reduce deficitul bugetar și cheltuielile statului**, contribuie la descentralizarea și debirocratizarea procesului de prestare a serviciilor, produce efecte pozitive vizibile asupra mediului economic și reduce numărul de infracțiuni. Beneficiile aduse de voluntariat care pot fi valorificate de comunități și de către societate sunt incomensurabile: promovarea democrației, nediscriminării și a egalității șanselor; punerea în practică a valorilor europene ale solidarității, toleranței și diversității; creșterea responsabilității civice, participării și interacțiunii în societate; promovarea schimbării și dezvoltării prin identificarea și reacționarea la nevoile comunității; dezvoltarea unei societăți unitare prin integrare, includere socială, generarea de încredere și solidaritate; creșterea legăturilor sociale și a coeziunii sociale; dezvoltarea capitalului social; creșterea bunăstării în comunități și societate; reducerea sărăciei etc.
4. **Beneficii financiare** – pe lângă nenumărate beneficii sociale (care sunt mai greu de cuantificat), voluntariatul aduce și beneficii financiare consistente. Dacă aplicăm salariul minim pe economie din 2017 de – 14,09 lei pe oră – la datele din **Cercetarea statistică privind Utilizarea Timpului 2011 - 2012, Notă Analitică Cât de populare sunt activitățile de voluntariat și întrunirile la moldoveni?**¹, rezultă că în Moldova costul anual al muncii de voluntariat în cadrul unei organizații constituie 0,05% din PIB, voluntariatul în activitățile participative constituie 1,24% din PIB, iar ajutorul acordat altor gospodării fără ca persoana să primească altceva în schimb este de 1,65% din PIB.² Dacă însumăm aceste cifre rezultă că **costul total anual al muncii de voluntariat formal și neformal a reprezentat în anul 2017 cel puțin 2,94% din PIB**. Aceasta contribuție reprezintă de 3,3 ori bugetul alocat pentru cultură, artă și sport care este de 0,89% din PIB, mai mult de jumătate din bugetul alocat pentru ocrotirea sănătății care este de 5% din PIB, aproape jumătate din bugetul alocat pentru educație care este de 6,8% din PIB, mai mult de un sfert din bugetul alocat pentru cheltuielile de personal și politica de salarizare care este de 8,7% din PIB etc.³

¹ http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Utilizarea_timpului_RM/Note_analitice_rom/06_brosur_ROM.pdf

² <http://www.consiliulong.md/wp-content/uploads/2017/12/Raport-de-cercetare-si-evaluare-SNV.pdf>

³ http://mf.gov.md/sites/default/files/bugetul_pentru_cetateni_2017_0.pdf

La solicitarea Cancelariei de Stat și a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, echipa CAP și echipa TDV au setat un șir de idei cu privire la responsabilitățile unei entități care va implementa politici publice de dezvoltare a voluntariatului. În viziunea TDV și a CAP, scopul entității respective ar fi implementarea politicilor de voluntariat, care vor fi elaborate de către toate ministerele de resort – în funcție de competențele fiecăruia, astfel încât nici un tip de voluntariat să nu fie neglijat. Politicile elaborate de către autorități vor fi colectate într-un document strategic pe termen mediu, care va fi consultat și aprobat în cadrul Conferinței Naționale a Voluntariatului. Recomandarea TDV și CAP este ca entitatea să funcționeze ca o agenție susținută financiar din bugetul de stat, cu posibilitatea de a atrage resurse financiare inclusiv de la donatori externi.

Deoarece voluntariatul se desfășoară în toate sectoarele de activitate, nu este posibil ca entitatea respectivă să fie subordonată doar unui singur minister. O agenție subordonată unui minister nu va fi capabilă să implementeze politicile elaborate de toate ministerele, fiindcă ea implementează, de regulă, politicile ministerului căruia se subordonează. Din acest motiv **entitatea despre care vorbim ar trebui să fie organizată juridic ca agenție a Guvernului.** Existența unei structuri subordonate Guvernului, responsabile de dezvoltarea voluntariatului, va asigura sustenabilitatea sectorului și va contribui la schimbarea concepției populației referitor la munca de voluntariat ca fiind una neoficială, de scurtă durată și doar pentru tineri. Ministerele, autoritățile locale și alți actori relevanți vor colabora cu o entitate guvernamentală specializată în domeniu pentru a dezvolta politici sectoriale relevante de dezvoltare a voluntariatului.

Pornind de la ideea optimizării structurilor administrației publice, propunem ca **Centrul să fie organizat în două departamente de bază. Primul departament să fie responsabil de implementarea politicilor de dezvoltare a sectorului de voluntariat, iar al doilea departament să fie responsabil de dezvoltarea cetățeniei active, inclusiv componenta de societate civilă organizată.** Noi recomandăm ca entitatea să poartă denumirea de Centrul Național de Voluntariat și Cetățenie Activă (CNVCA).

Pe componenta de voluntariat, acest Centru ar trebui să aibă următoarele responsabilități:

1. **Implementarea documentelor strategice** – implementarea Rezoluției și a documentului strategic al Conferinței Naționale a Voluntariatului; realizarea activităților de voluntariat din planul de acțiuni al Strategiei de Dezvoltare a Societății Civile și din alte documente de politici.
2. **Elaborarea studiilor, cercetărilor și a altor documente de expertiză** – prezentarea bunelor practici naționale și internaționale, în domeniul voluntariat, prin implicarea experților din societatea civilă, instituțiilor și autorităților publice; contractarea experților care să cerceteze diferite aspecte ale muncii de voluntariat și să elaboreze studii pentru acest sector; organizarea vizitelor de studiu; elaborarea suporturilor de curs, prin care se dezvoltă competențe transferabile, necesare pentru instruirea voluntarilor etc.
3. **Colectarea datelor statistice** – furnizarea informațiilor despre activitatea de voluntariat a Instituțiilor Gazdă a Activității de Voluntariat; colectarea datelor referitoare la diferite tipuri de voluntariat care vor fi folosite pentru elaborarea politicilor publice. Mai multe detalii pot fi accesate [AICI](#)⁴.

⁴ <https://tdvmoldova.files.wordpress.com/2019/01/proces-verbal-al-sedintei-cu-bns.pdf>

4. **Oferirea de consultanță și expertiză** – informarea actorilor relevanți despre aplicarea legislației din domeniul voluntariat; pregătirea documentației pentru obținerea statutului de Instituție Gazdă a Activității de Voluntariat etc.
5. **Găzduirea Comisiei de Certificare a Instituțiilor Gazdă a Activității de Voluntariat** – certificarea Instituțiilor Gazdă a Activității de Voluntariat; gestionarea Registrului de Stat al Instituțiilor Gazdă a Activității de Voluntariat; monitorizarea standardelor de calitate pentru a preveni abuzul organizațiilor față de voluntari etc.
6. **Arhivarea instrumentelor de lucru cu voluntarii indispensabile recunoașterii activității de voluntariat ca vechime în muncă** (conform cadrului normativ actual acestea vor fi distruse, după ce vor fi păstrate scurt timp, din lipsa unui spațiu adecvat la Arhiva Națională) etc.
7. **Gestionarea bazelor de date de voluntariat care includ informații despre oferte de voluntariat, parteneriate, oportunități etc.**
8. **Coordonarea procesului de instruire din domeniul voluntariat** – colaborarea cu instituții de învățământ relevante pentru a crea un sistem de educație care să includă la diferite nivele de învățământ o formare a Coordonatorilor de voluntari în managementul voluntarilor, formare care să fie recunoscută de către stat; oferirea asistenței metodologice în vederea formării continue a Coordonatorilor de voluntari; crearea unui mecanism de validare a competențelor Coordonatorilor de voluntari; informarea elevilor privind rolul și beneficiile voluntariatului etc. Mai multe informații la acest subiect pot fi accesate [AICI](#)⁵.
9. **Atragerea de fonduri** – donații și granturi; mijloace provenite din prestarea serviciilor conform legislației; alte surse ce nu contravin legislației Republicii Moldova.
10. **Organizarea programelor de granturi pentru dezvoltarea voluntariatului** – granturi mici pentru dezvoltarea programelor de voluntariat; granturi pentru proiecte de dezvoltare a voluntariatului etc.
11. **Elaborarea și implementarea a programelor de dezvoltare diverselor tipuri de voluntariat, organizat de entități formale și neformale** (voluntariatul 50+, voluntariatul în situații de urgență, voluntariatul internațional, voluntariatul susținut de angajator, voluntariatul neformal sub 14 ani etc.). Mai multe informații găsiți [AICI](#)⁶.
12. **Organizarea evenimentelor prevăzute în art. 15 pct. (2) din Legea Voluntariatului** (Săptămâna Națională a Voluntariatului, Conferința Națională a Voluntariatului, Festivalul Voluntarilor înlocuit cu Gala Națională de Premiere „Jos pălăria în fața voluntarilor!”) etc.
13. **Promovarea voluntariatului** – desfășurarea campaniilor publice de promovare a implicării voluntarilor în diverse domenii; organizarea în parteneriate publice-private a diverselor activități și evenimente locale, regionale și naționale; implicarea diverșilor actori la diferite nivele, precum Rețeaua Națională LEADER, APL de nivelul I și II, Platforma pentru Îmbătrânire Activă etc.

⁵ <https://tdvmoldova.files.wordpress.com/2019/01/proces-verbal-al-sedintei-cu-ministerul-educatiei.pdf>

⁶ <https://tdvmoldova.files.wordpress.com/2018/10/studiul-voluntariatul-in-republica-moldova.pdf>

Pe lângă responsabilitățile menționate anterior, CNVCA va trebui să implementeze și multe alte aspecte ce țin de dezvoltarea cetățeniei active și a societății civile în ansamblu. Propuneri privind aceste responsabilități vor fi identificate prin consultări cu societatea civilă.

Recomandările care se regăsesc în acest document pot fi dezvoltate de către exponenți ai societății civile într-un document amplu de politici publice. Problema este că așa cum am menționat, cu câteva zile în urmă, la întâlnirea cu Cancelaria de Stat și MECC, **Guvernul nu manifestă suficientă corectitudine față de partenerii care dezvoltă, pentru sume infime, domenii care asigură coeziunea socială și contribuie la dezvoltarea Republicii Moldova.** Facem aceste afirmații în lumina publicării la 21 ianuarie 2019 a anunțului privind tenderul de Servicii de expertizare și evaluare a politicilor publice, în care nu se regăsește nici un lot pentru dezvoltarea serviciilor de expertizare și evaluare a politicilor publice pentru creșterea coeziunii sociale, a dezvoltării comunităților și a micșorării ratei de criminalitate. **În contextul dezvoltării de politici publice în domeniul voluntariat și cetățenie activă, organizațiile din domeniu sunt puse într-o situație foarte dificilă când pentru munca enormă pe care o prestează zi de zi, pot să aspire la maximum un grant de 350 000 lei într-un an și asta în condițiile când la nivel de comunitate sunt implicați zeci de mii de beneficiari, iar oamenii care coordonează activitățile respective sunt plătiți, cu aproximativ 2000 lei pe lună, asta în contextul în care Cancelaria de Stat lansează servicii de expertizare și evaluare a serviciilor publice (multe dintre care au fost deja efectuate / plătite de către organizațiile internaționale) cu bugete de 1 250 000 lei pentru o lună de activitate.**

Rămânem în așteptarea unui feedback la documentul pe care vi-l trimitem și o să apreciem dacă o să ne comunicați poziția Dvs. și la subiectul de finanțare a domeniului voluntariat, inclusiv crearea și implementarea politicilor.

Cu respect,

Antonița Fonari,
Directoare a Platformei pentru Cetățenie Activă
și Parteneriat pentru Drepturile Omului (CAP)

Andrei Gaiu,
Director al Asociației Obștești
„Tinerii pentru dreptul la viață” (TDV)